

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.5.29.
COM(2013) 365 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Litvánia 2013. évi nemzeti reformprogramjáról

**és Litvánia 2012–2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramjának tanácsi
véleményezéséről**

{SWD(2013) 365 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Litvánia 2013. évi nemzeti reformprogramjáról

és Litvánia 2012–2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramjának tanácsi véleményezéséről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlásaira²,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira³,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

mivel:

- (1) Az Európai Tanács 2010. március 26-án elfogadta az Európai Bizottság „Európa 2020” elnevezésű, a gazdaságpolitikák fokozott összehangolásán alapuló, a növekedést és foglalkoztatást célzó új stratégia elindításáról szóló javaslatát, amely stratégia azokra a kulcsfontosságú területekre összpontosít, amelyeken intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy javuljanak Európa lehetőségei a fenntartható növekedés és a versenyképesség terén.
- (2) A Bizottság javaslatai alapján a Tanács 2010. július 13-án elfogadta a tagállamok és az Unió gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról szóló ajánlást (2010–2014), 2010. október 21-én pedig elfogadta a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról szóló határozatot⁴, melyek együtt alkotják az „integrált iránymutatásokat”. A tagállamok felkérést kaptak, hogy nemzeti gazdaság- és foglalkoztatáspolitikájukban vegyék figyelembe az integrált iránymutatásokat.
- (3) Az állam-, illetve kormányfők 2012. június 29-én elfogadták a Növekedési és Munkahely-teremtési Paktumot, amely koherens keretet teremt a minden lehetséges ösztönzőt, jogi és szakpolitikai eszközt felhasználó tagállami, uniós és euróövezeti

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² COM(2013) 365 final.

³ P7_TA(2013)0052 és P7_TA(2013)0053.

⁴ A Tanács 2013. április 22-i 2013/208/EU határozata.

tevékenységek számára. Döntöttek a tagállami szinten megvalósítandó intézkedésekről, és kifejezték teljes körű elkötelezettségüket az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósítása és az országspecifikus ajánlások végrehajtása iránt.

- (4) A Tanács 2012. július 6-án ajánlást fogadott el Litvánia 2012. évi nemzeti reformprogramjáról, valamint véleményezte Litvánia 2011–2015-ös időszakra vonatkozó, aktualizált konvergenciaprogramját.
- (5) A Bizottság 2012. november 28-án elfogadta az éves növekedési jelentést⁵, amely elindítja a gazdaságpolitikai koordináció 2013. évi európai szemeszterét. Ugyancsak 2012. november 28-án a Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést⁶, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor.
- (6) Az Európai Tanács 2013. március 14-én elfogadta a pénzügyi stabilitás, a költségvetési konszolidáció és a növekedést ösztönző intézkedések biztosítására irányuló prioritásokat. Hangsúlyozta, hogy differenciált és növekedésbarát költségvetési konszolidációt kell végrehajtani, helyre kell állítani a gazdaságnak történő hitelnyújtás rendes feltételeit, ösztönözni kell a növekedést és a versenyképességet, kezelni kell a munkanélküliséget és a válság társadalmi következményeit, valamint korszerűsíteni kell a közigazgatást.
- (7) Litvánia 2013. április 9-én benyújtotta 2013. évi aktualizált nemzeti reformprogramját és 2013. április 26-án a 2012–2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.
- (8) A 2013. évi konvergenciaprogramnak az 1466/97/EK tanácsi rendelet szerinti értékelése alapján a Tanács úgy véli, hogy a programban szereplő költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv megalapozott és lényegében összhangban áll a Bizottság szolgálatainak tavaszi előrejelzésében szereplő értékeléssel. A 2009 óta végzett nagyszabású költségvetési konszolidáció eredményeképpen 2012-ben a GDP 3,2 %-át tette ki az államháztartási hiány, ami a rendszerszintű nyugdíjreform költségét figyelembe véve elegendő a túlzott hiány fennállásáról szóló határozat hatályon kívül helyezéséhez. A hiánycsökkentést részben az erőteljes gazdasági növekedés és a kiadások ideiglenes befagyasztása tette lehetővé. A középtávú költségvetési célt a programban +0,5 %-ról –1,0 %-ra módosították, amely azonban így is összhangban van a Stabilitási és Növekedési Paktumban szereplő célokkal. A programban meghatározott költségvetési stratégia a középtávú költségvetési cél elérését 2016-ra tűzte ki. Az (újraszámított) strukturális költségvetési egyenleg alapján a középtávú költségvetési cél felé történő éves előrehaladás strukturális értelemben magasabb a GDP 0,5 %-ánál. A programidőszakban teljesül a kiadási referenciaérték. A kiigazítás némileg a programidőszak elejére összpontosít és főként a kiadások visszafogására épül, ugyanakkor csak részben állnak mögötte konkrét intézkedések, ideértve a nem minden esetben meghatározott egyszeri intézkedéseket. A Bizottság előrejelzése szerint a strukturális kiigazítás 2013-ban a GDP 0,3 %-ának és 2014-ben 0,0 %-ának felel meg és így nem éri el az előírt, a GDP 0,5 %-ával megegyező előrehaladást, ami kétséges teszi a programban rögzített kiigazítási pályát is. A további konszolidációs intézkedések még pontosításra szorulnak, és az országnak számításba kellene vennie többek között olyan strukturális reformokat, mint a bevételalapú intézkedésekre való átállás. A 2012. évi bruttó

⁵ COM(2012) 750 final.

⁶ COM(2012) 751 final.

államadósság 40,7 %-kal a GDP 60 %-a alatti szinten maradt, és a programozási időszak alatt várhatóan további enyhe csökkenésen megy át. A konvergenciaprogram ugyan abból indul ki, hogy az adósság 2013-ban 39,7 %-ra, 2016-ra pedig 34,5 %-ra csökken, a bizottsági előrejelzés 2013-ra a GDP 40,1 %-ának és 2014-re 39,4 %-ának megfelelő adósságot prognosztizál. Az eltérés elsősorban abból adódik, hogy a konvergenciaprogram alacsonyabb hiánnyal számol.

- (9) Az elmúlt években javult ugyan az ország államháztartási hiánya, továbbra sem rendelkezik azonban a sokkhatásokkal szemben szükséges költségvetési térrel. Litvániának kevésbé torzító adórendszert kellene bevezetnie és tovább kellene javítania az adójogszabályok betartatását. Az EU-ban továbbra is Litvánia esetében a legalacsonyabb az adóbevételek GDP-hez viszonyított aránya, és a konszolidáció elsősorban a kiadási oldalra korlátozódott. Léteznek még a növekedést kevésbé veszélyeztető további adóbevételi források, ilyen például a környezetvédelmi adó és a rendszeresített ingatlanadó. Litvánia hozott ugyan intézkedéseket a rendszeresített ingatlanadó emelésére, e területen azonban további erőfeszítéseket kellene tennie. A környezetvédelmi adókból származó bevételei csökkenő tendenciát mutatnak és az Unión belül 2011-ben a második legalacsonyabbak voltak, ami többek között az EU-szinten is legalacsonyabb közlekedési adókra vezethető vissza. Mindez nem járul hozzá a litván gazdaság magas energaintenzitásának csökkentéséhez. Ezzel egyidejűleg a költségvetési konszolidációban nagyobb prioritást kellene helyezni a növekedést ösztönző kiadásokra például a kutatás és az oktatás területén. A költségvetési keret megerősítését szolgáló törvények végrehajtása késik. Litvánia költségvetési kerete képtelen volt gátat vetni az erőteljes növekedés éveiben folytatott prociklikus fiskális politikának, és a szabályokat sem tették kellőképpen kötelezővé. A költségvetési folyamatok tekintetében erősíteni kell a felügyeletet, az elszámoltathatóságot és a végrehajtást, valamint a középtávú keret kötelező jellegét.
- (10) A demográfiai fejlemények kihívást jelentenek Litvánia hosszú távú költségvetési fenntarthatósága szempontjából. Ennélfogva továbbra is fontos a nyugdíjak fenntarthatóságára és méltányosságára irányuló átfogó nyugdíjreform. Az ország idősebb lakosságát a szegénység és a hosszú távú társadalmi kirekesztés veszélyezteti, így az adekvát nyugdíjak kihívást jelentenek. A nyugdíjjárulék-fizetési rendszer 2012-es reformja az állami költségvetésből finanszírozott pénzügyi ösztönzők révén előmozdítja a második pillérbeli járulékfizetést. Az új nyugdíjrendszer a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése mellett egy átmeneti időszakban lehetőséget ad arra, hogy az érintettek ne lépjenek be a magánnyugdíjrendszerbe és az állami társadalombiztosítási alapba történő visszalépés mellett döntsenek. A reform 2014. január 1-jén lép érvénybe. Ezen fontos, ugyanakkor elszigetelt intézkedések a helyes irányba mutatnak, de – különösen a nyugdíjrendszer első pillérében – jelentősebb változtatásokra van szükség. Mindemellett olyan intézkedések szükségeltetnek, amelyek elősegítik az idősebb munkavállalók foglalkoztathatóságát és az idősbarát munkakörnyezetet.
- (11) A munkanélküliség és a alacsony munkaerő-piaci részvétel kezelése továbbra is kulcsfontosságú kihívásnak számít. A fiatal és képzetlen munkavállalók munkanélküliségi rátája kifejezetten magas. Különösen a válság idején felszínre kerültek a készségkereslet és -kínálat közötti eltérések, amelyek egyre nagyobb problémát jelentenek, és rámutatnak az oktatási és munkaerő-piaci politikák strukturális hiányosságaira. A szakképzett munkaerő tekintetében mutatkozó hiány mellett magas a kivándorlási ráta is. További intézkedésekre van szükség a munkaerőpiac rugalmasságának javítása, valamint a munkaerő-piaci részvételnek

különösen a fiatalok, a képzetlen és idősebb munkavállalók körében történő fokozása érdekében. Az aktív munkaerő-piaci intézkedések teljes hatóköre továbbra is hiányos, az egyes intézkedésekre jutó pénzügyi források nem elegendők, továbbá nem kellőképpen célirányosak az alacsony képzettségűekre és a tartós munkanélküliekre irányuló intézkedések. A munkajogi törvény szociális partnerek bevonásával történő teljes körű felülvizsgálata meghatározhatná azokat a szükségtelen korlátozásokat és adminisztratív akadályokat, amelyek gátolják a rugalmas munkaszerződéseket, az elbocsátásra vonatkozó rugalmas előírásokat és a rugalmas munkaidő-beosztást. Az oktatási rendszerből a munkaerőpiacra történő átmenet javítása érdekében vonzóbbá tehetnék a tanuló- és a gyakornoki szerződéseket.

- (12) Aggasztóan magas szintű a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Különös aggodalomra ad okot a gyermekeket sújtó szegénység. A pénzbeli szociális segélyezés reformja keretében 2012-ben elindították a munkát vonzóvá tévő ösztönzők fokozására (munkához kötött juttatások a tartós munkanélküliek esetében, az inaktív munkaképes korúak szociális ellátásának fokozatos csökkentése) és a szegénység csökkentésére irányuló intézkedéseket. Öt településen kiviteleztek egy olyan kísérleti projektet, amely látványos eredményeket hozott a költségmegtakarítás és a kedvezményezettek célzottabb megközelítése tekintetében. Ellenőrzési rendszert kell most létrehozni ezen intézkedések hatékonyságának, illetve a szegénység és a társadalmi kirekesztés enyhítésében elért eredményességének értékelésére. A reformnak kapcsolódnia kell azokhoz az aktivizálási intézkedésekhez is, amelyek erősítik különösen a hosszú távú szociális kedvezményezettek munkaerő-piaci részvételét. A szegénység csökkentése érdekében tett intézkedések kiterjesztették a szociális ellátásokat és új módszert vezettek be az ellátások összegének kiszámítására. Ezen túlmenően 2013. január 1-jével 18 %-kal emelkedett a minimálbér, ami hozzájárulhat az inaktivitási csapda és az aktív keresők szegénységi rátájának csökkentéséhez. Mindezen intézkedések ugyanakkor elégtelenek a kihívás méretéhez képest, és továbbra sincsen átfogó stratégia vagy cselekvési terv a szegénység leküzdésére.
- (13) A kormány 2010 óta folytatja az állami tulajdonú vállalkozások ambiciózus reformját. A reform megalapozott, továbbá jogalkotási és szervezeti változtatásokkal is jár. Szabályozási szempontjait megteremtették, a jelentési kötelezettségek hiánytalanul teljesültek. Ezennel a legfontosabb kihívás a szabályozó és a nem szabályozó funkciókból adódó összeférhetetlenség elkerülése, valamint az állami tulajdonú vállalkozások kereskedelmi és nem kereskedelmi tevékenységei közötti különbségtétel. Teljes körű végrehajtását követően a reform hozzájárulhat a versenyképesség és a növekedés fokozásához. Kulcsfontosságú lesz tehát a megfelelő figyelemmel kísérése.
- (14) Továbbra is alulfejlettek a szomszédos országokkal való villamosenergia- és gázösszeköttetések. Ennek következtében korlátozott az energiaágazatban zajló verseny és magasak az energiaárak. Emellett továbbra is problémás az energiahatékonyság. Lassú előrehaladás történt az épületek felújítását illetően, ideértve a JESSICA holdingalap keretében végzett beruházásokat, és továbbra is jelentősek a magánépületek felújítása előtti kihívások.
- (15) Az európai szemeszterrel összefüggésben a Bizottság elvégezte Litvánia gazdaságpolitikájának átfogó elemzését, értékelte a konvergenciaprogramot és a nemzeti reformprogramot. Figyelembe vette nemcsak a programok Litvánia fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy azok megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Európai Unió átfogó gazdasági kormányzását

uniós szempontoknak a jövőbeli nemzeti döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni. Az alábbi 1–6. ajánlás tükrözi a Bizottság európai szemeszter keretében tett ajánlásait.

- (16) A Tanács ezen értékelés fényében megvizsgálta Litvánia konvergenciaprogramját, és arról alkotott véleményét⁷ különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2013–2014-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Teremtse meg a növekedésbarát költségvetési konszolidáció lehetőségét és tervszerűen hajtsa végre a költségvetési stratégiát, amelynek során tegyen az ország számára a középtávú cél megvalósítását biztosító strukturális kiigazítási erőfeszítést. Helyezze előtérbe a növekedést ösztönző kiadásokat. Erősítse meg a költségvetési keretet, mindenekelőtt azzal, hogy érvényesíthető és kötelező felső kiadási határértékeket állapít meg a középtávú költségvetési keretben. Tekintse át adórendszerét és mérlegelje a növekedést legkevésbé veszélyeztető adók – így a rendszeresített ingatlanadó és a környezetvédelmi adó – emelését, beleértve a gépjárműadó bevezetését is, az adózási fegyelem további javítása mellett.
2. Fogadja el és alkalmazza a nyugdíjrendszer átfogó reformjára vonatkozó jogszabályt. A kötelező nyugdíjkorhatárt hozza összhangba a várható élettartammal, korlátozza a korai nyugdíjba vonulás lehetőségét, állapítson meg világos szabályokat a nyugdíjak indexálására vonatkozóan, illetve ösztönözze a kiegészítő megtakarítási rendszerekbe történő belépést, mindeközben pedig biztosítsa a folyamatban lévő reformok végrehajtását. Támassza alá a nyugdíjreformot az idősebb munkavállalók foglalkoztathatóságát elősegítő intézkedésekkel.
3. Csökkentse a magas munkanélküliséget – különösen az alacsony képzettségűek és a tartósan munkanélküliek körében – az erőforrásoknak az aktív munkaerő-piaci politikákra összpontosításával, ugyanakkor javítva e politikák alkalmazási körét és hatékonyságát. Javítson a fiatalok foglalkoztathatóságán – például az ifjúsági garancia révén –, fokozza a tanulószerveződéses gyakorlati képzési programok végrehajtását és eredményességét, továbbá kezelje a készségkereslet és -kínálat között továbbra is fennálló eltéréseket. A szociális partnerek bevonásával vizsgálja felül a munkajogi szabályozás megfelelőségét a rugalmas munkaszerződések, az elbocsátásra vonatkozó rugalmas előírások és a rugalmas munkaidő-beosztás tekintetében.
4. Hajtson végre konkrét célirányos intézkedéseket a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentésére. Fokozza a pénzügyi szociális segélyezés reformja és az aktivizálási intézkedések közötti kapcsolatokat.
5. Fejezze be az állami tulajdonú vállalkozások reformjának végrehajtását, különösképpen biztosítsa a tulajdonosi és szabályozó funkciók elválasztását, és szigorúan kísérje figyelemmel a reform előírásainak betartását.
6. Erősítse az épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló intézkedéseket, többek között a hátráltató tényezők felszámolása és a holdingalap gyors kiépítése révén. Erősítse az energiahálózatok versenyét a többi tagállammal való villamosenergia- és gázösszeköttetések javítása révén.

⁷

Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése értelmében.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*